Hejzlar, Gabriel

[Calza, Raissa; Nash, Ernest. Ostia]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1963, vol. 12, iss. E8, pp. 159-

Stable URL (handle): https://hdl.handle.net/11222.digilib/110006
Access Date: 23. 02. 2024
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI ARTS Masarykova univerzita Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

jevů. Také Mariottiho knížka byla napsána pro gramatický kurs na universitě a je určena především studentům pro lepší pochopení zlomků a jejich jazykových a slohových zvláštností.

Cílem je dáno také rozvržení spisu a jeho zpracování. V první kapitole o Pacuviově životě ukazuje autor, jak z množství rozličných zpráv je možno spolehlivě sestavit básníkův životopis, jak postupovat, jestliže si zprávy odporují a jak vysvětlit vznik chyby — chybný údaj Hieronymův Enni poetae ex filia nepos (Chron. p. 142 Helm) vysvětluje Mariotti Hieronymovým nepochopením výrazu nepos v jeho pramenech. Každý údaj je doložen přesným uvedením citovaného místa. Stejným způsobem jsou zpracovány i další kapitoly. Nejzajímavější z nich jsou kapitola třetí, v níž Mariotti podle zachovaných zlomků, různých zpráv u antických spisovatelů a podle Hygina rekonstruuje děj jednotlivých tragedií, a kapitola čtvrtá, v níž sleduje Pacuviovy předlohy. Zlomkovitý stav Pacuviova díla dovoluje ovšem jen omezeně určit vztah a stupeň závislosti římského tragika na řeckých vzorech. Ve výběru látky se Pacuvius inspiroval svým učitelem a strýcem Enniem, názvy sedmi tragédií se vztahují k trójskému cyklu. V polovině tragédií měl Pacuvius vzorem Euripida (Antiopa, Pentheus, Periboea, Iliona, Medus, Hermiona). Pro tragédii Niptra byl jistě pramenem Sofoklés; nemáme však možnost posoudit hodnocení Cicerónovo (Tusc. II 48), který dává Pacuviovi přednost před Sofoklem, pokud se týče předvádění bolesti raněného Odyssea, protože řecký originál se nezachoval. Sofoklés byl také asi vzorem pro hry Chryses a Teucer. Na Aischyla upomínají názvy Atalanta a Armorum iudicium. Nemáme ani jeden řecký originál Pacuviem zpracované tragédie. Mariotti ukazuje, že Pacuvius zpracovával řecké předlohy se značnou volností, dával obvykle přednost látkám méně známým — odtud Horatiovo označení doctus (Epist. II 1,56) — a patetickým a dojemným scénám vrcholícím často v anagnórisi, a že si liboval po způsobu Euripidově a Enniově v sentencích a filosofických úvahách. Samostatnost projevil v úsilí zvýšit dramatický účinek neobvyklými technickými prostředky. To vše vysvětluje oblibu Pacuviových her i příznivý úsudek většiny pozdějších spisovatelů, jak ukazuje Mariotti v poslední kapitole.

Knížka Mariottiho nepřináší nových poznatků ani se nepokouší o řešení nějakého problému, což nebylo ani jejím cílem, nýbrž shrnuje výsledky badání o Pacuviovi podle nejnovější literatury. Poskytuje studujícímu klasické filologie úplné poučení o daném tématu. Zároveň je pro vysokoškolské studenty vzornou ukázkou vědecké metody, při níž je použito prací řešících dílčí otázky pro souhrnnou monografii. Každý údaj, každé tvrzení je doloženou přesnou citací. Mariotti použil prací autorů, kteří se při zkoumání římské tragédie spokojili jen stránkou filologickou. A tu je možno si položit otázku, zda by při omezeném materiálu nebylo možno dojít lepších výsledků, jestliže by se přihlédlo především také k ideologickým tendencím římské tragédie, k jejímu filosofickému a společenskému významu, jak se o to pokusil *Br. Biliński* (Tragica II 9 n. Prace Wroclawskiego Towarzystwa naukowiego, Wroclaw 1954).

Antonín Hartmann

Raissa Calza—Ernest Nash, **Ostia,** Firenze 1959 (136 str., 163 tab., 1 plán. Cena 6000 lir). Vzhled římského přístavního města Ostie, jehož archeologický výzkum vedl po 40 let Guido Calza a po něm dále jeho choť Raissa Calza, je zobrazen touto publikací určenou pro širší kruh zájemců. Celý život města je tu vykreslen na základě systematického odkrývání, jehož se autorka účastnila od let třicátých. Z rozlohy 69 ha jsou odkryty již tři čtvrtiny. Výklad se počíná bájným původem od doby Aeneovy přes založení římského castra ritu Etrusco r. 338 př. n. l. po osvobození ústí Tiberu od Etrusků až do zániku města. Čtenář pozná fora a uliční síť určovanou dvěma hlavními tepnami křižujícími se na foru v pravém úhlu a provázenou patrovými domy obchodními a činžovními s jejich půdorysnými variantami a bytovými jednotkami pro různé společenské třídy, s balkóny a pasážemi, s dílnami řemeslnickými a živnostenskými lokály. Nahlédá do administrativy města, vidí mohutné zříceniny therem, basiliky, curie, triumfální oblouky, rozsáhlé sýpky (horrea), chrámy, divadlo, dovídá se o obchodních společnostech přístavního města a o celém sociálním životě římském v době císařské. Seznamujeme se s náboženským kultem božstev domácích, orientálních (zvláště s Mithrovým a křesťanským), s kněžskými sbory, vidíme pohřebiště před branami města, z nichž zvláště pozoruhodný je hřbitov na Isola sacra z doby císařské. Závěrečná kapitola líčí pozvolný zánik města od 5. stol. n. l. a jeho postupnou zkázu rozebíráním staveb. (Materiálu bylo například použito ke zbudování katedrály a baptisteria v Pise.)

Tato krásná kniha shrnuje vědecky zcela bezpečně výsledky dosavadního výzkumu formou přístupnou a svěží. Hojný obrazový doprovod, který obstaral ředitel fototheky architektury a topografie antické Itálie E. Nash, je v bezvadné reprodukci.

Gabriel Hejzlar